

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 20ής Νοεμβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-268/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Aldona Malgorzata Jany κ.λπ.

και

Staatssecretaris van Justitie,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 44 και 58 της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Πολωνίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος των Κοινοτήτων, με την απόφαση 93/743/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 348, σ. 1), καθώς και των άρθρων 45 και 59 της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Τσεχικής Δημοκρατίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος των Κοινοτήτων με την απόφαση 94/910/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 360, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, P. Jann, F. Macken και N. Colneric, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola (εισηγητή), L. Sevón, M. Wathelet, B. Σκουρή και C. W. A. Timmermans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Fierstra,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Rietjens,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την K. Rispal-Bellanger και τον A. Lercher,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον U. Leanza, επικουρούμενο από την F. Quadri, avvocato dello Stato,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. E. Collins, επικουρούμενο από τον S. Kovats, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την M.-J. Jonczy και τους P. J. Kuijper και P. van Nuffel,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Jany κ.λπ., εκπροσωπούμενων από τον G. J. K. van Andel, advocaat, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον J. S. van den Oosterkamp, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τον J. E. Collins, επικουρούμενο από τον S. Kovats, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τη M.-J. Jonczy και τη W. Neirinck, κατά τη συνεδρίαση της 20ής Φεβρουαρίου 2001,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με απόφαση της 15ης Ιουλίου 1999, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουλίου 1999, το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, πέντε προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 44 και 58 της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Πολωνίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος

των Κοινοτήτων με την απόφαση 93/743/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 348, σ. 1, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας), καθώς και των άρθρων 45 και 59 της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Τσεχικής Δημοκρατίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος των Κοινοτήτων με την απόφαση 94/910/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 360, σ. 1, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας).

- 2 Τα ερωτήματα ανέκνυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των Jany και Szepietowska, πολωνικής ιθαγένειας, καθώς και των Padevetova, Zacalova, Hrubcinova και Überlackerova, τσεχικής ιθαγένειας, αφενός, και του Staatssecretaris van Justitie (Υπουργού Δικαιοσύνης της Ολλανδίας, στο εξής: Υπουργός Δικαιοσύνης), αφετέρου, αναφορικά με αποφάσεις με τις οποίες ο Υπουργός Δικαιοσύνης απέρριψε ως αβάσιμες τις διοικητικές ενστάσεις των προσφευγουσών στην κύρια δίκη κατά των αποφάσεων περί αρνήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής προκειμένου να εργασθούν ως μη μισθωτές ιερόδουλες.

Η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας

- 3 Η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας υπογράφηκε στις 16 Δεκεμβρίου 1991 στις Βρυξέλλες και, σύμφωνα με το άρθρο 121, δεύτερο εδάφιο, αυτής, τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1994.
- 4 Βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 2, η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας έχει, μεταξύ άλλων, ως αντικείμενο να παράσχει κατάλληλο πλαίσιο για τον πολιτικό διάλογο των μερών, ο οποίος θα επιτρέψει την ανάπτυξη στενότερων πολιτικών σχέσεων μεταξύ τους, να προωθήσει την επέκταση του εμπορίου και των αρμονικών

οικονομικών σχέσεων μεταξύ των μερών προκειμένου να ευνοήσει τη δυναμική οικονομική ανάπτυξη και ευημερία στη Δημοκρατία της Πολωνίας, καθώς και να παράσχει κατάλληλο πλαίσιο για τη βαθμιαία ενσωμάτωση της Δημοκρατίας της Πολωνίας στις Κοινότητες, καθότι απώτερος στόχος του κράτους αυτού είναι, σύμφωνα με τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω συμφωνίας, η προ-σχώρηση στις Κοινότητες.

- 5 Οι συναφείς διατάξεις της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, περιλαμβάνονται στον τίτλο IV, ο οποίος επιγράφεται «Κυκλοφορία εργαζομένων, δικαίωμα εγκατάστασης, υπηρεσίες».
- 6 Το άρθρο 37, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο IV, κεφάλαιο I, που φέρει τον τίτλο «Κυκλοφορία εργαζομένων», ορίζει ότι:

«Με την επιφύλαξη των όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος:

- δεν επιβάλλεται καμία διάκριση λόγω ιθαγένειας στη μεταχείριση των εργαζομένων υπηκοότητας Πολωνικής Δημοκρατίας, οι οποίοι απασχολούνται νομίμως στο έδαφος ενός κράτους μέλους, όσον αφορά τους όρους εργασίας, τις αποδοχές ή τις απολύσεις, σε σύγκριση με τούς υπηκόους αυτού του κράτους μέλους,

[...].».

- 7 Το άρθρο 44, παράγραφοι 3 και 4, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο IV, κεφάλαιο II, που επιγράφεται «Εγκατάσταση», προβλέπει ότι:

«3. Κάθε κράτος μέλος παρέχει, από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που χορηγεί στις δικές του εταιρίες και υπηκόους για την εγκατάσταση πολωνικών εταιριών και υπηκόων, κατά την έννοια του άρθρου 48, και παρέχει, για τις δραστηριότητες των πολωνικών εταιριών και των Πολωνών υπηκόων που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που χορηγεί στις δικές του εταιρίες και υπηκόους.

4. Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, νοούνται ως:

α) “εγκατάσταση”:

- i) όσον αφορά τους υπηκόους, το δικαίωμα να αναλαμβάνουν και να ασκούν οικονομικές δραστηριότητες ως μη μισθωτοί και να συστήνουν και να διευθύνουν επιχειρήσει, επί των οποίων ασκούν ουσιαστικό έλεγχο. Η άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων και η διοίκηση επιχειρήσεων, δεν συμπεριλαμβάνουν την επιδίωξη ή την ανάληψη απασχόλησης στην αγορά εργασίας ούτε αποδίδουν δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας άλλου μέρους. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται για τα πρόσωπα που δεν είναι αποκλειστικά μη μισθωτοί,

[...]

γ) “οικονομικές δραστηριότητες”: περιλαμβάνονται ιδίως βιομηχανικές, εμπορικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες, καθώς και δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών.»

- 8 Το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας προβλέπει ότι:

«Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη περιορισμών που οφείλονται σε λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφαλείας ή δημόσιας υγείας.»

- 9 Το άρθρο 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο IV, κεφάλαιο IV, που επιγράφεται «Γενικές διατάξεις», προβλέπει ότι:

«Για τους σκοπούς του τίτλου IV της παρούσας συμφωνίας, καμία διάταξη της συμφωνίας δεν παρεμποδίζει τα μέρη να εφαρμόζουν τη νομοθεσία και τις κανονιστικές τους ρυθμίσεις σχετικά με την είσοδο και την παραμονή, την εργασία, τους όρους εργασίας, την εγκατάσταση φυσικών προσώπων και την παροχή υπηρεσιών, υπό τον όρο ότι, κατά την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας και ρυθμίσεων δεν εξουδετερώνονται ούτε περιορίζονται τα οφέλη που απορρέουν για κάθε μέρος από τους όρους ειδικής διάταξης της παρούσας συμφωνίας. [...]»

Η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας

- 10 Η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας υπογράφηκε στις 4 Οκτωβρίου 1993 στο Λουξεμβούργο και, σύμφωνα με το άρθρο 123, δεύτερο εδάφιο, αυτής, τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1995.

- 11 Η Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας περιλαμβάνει στα άρθρα 1, παράγραφος 2, 38, παράγραφος 1, 45, παράγραφοι 3 και 4, στοιχείο α', σημείο i, και στοιχείο γ', 54, παράγραφος 1, και 59, παράγραφος 1, διατάξεις ανάλογες εκείνων που προβλέπουν, αντιστοίχως, τα άρθρα 1, παράγραφος 2, 37, παράγραφος 1, 44, παράγραφοι 3 και 4, στοιχείο α', σημείο i, και στοιχείο γ', 53, παράγραφος 1, και 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, το περιεχόμενο των οποίων συννοήστηκε ή παρατέθηκε στις σκέψεις 4 και 6 έως 9 της παρούσας αποφάσεως.

Η εθνική νομοθεσία

- 12 Σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 5, του *Wet houdende nieuwe regelen betreffende: a. de toelating en uitzetting van vreemdelingen; b. het toezicht op vreemdelingen die in Nederland verblijf houden; c. de grensbewaking (Vreemdelingenwet)* [νόμος περί νέων ρυθμίσεων όσον αφορά: α. την είσοδο και την απέλαση αλλοδαπών· β. την εποπτεία των κατοικούντων στις Κάτω Χώρες αλλοδαπών· γ. τον έλεγχο των συνόρων (νόμος περί αλλοδαπών)], της 13ης Ιανουαρίου 1965) (*Stbl.* 1965, σ. 40), όπως έχει τροποποιηθεί (στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών), μπορεί να μη χορηγηθεί άδεια διαμονής σε αλλοδαπό για λόγους αναγόμενους στο γενικό συμφέρον.
- 13 Σύμφωνα με την πολιτική που ακολουθεί ο Υπουργός Δικαιοσύνης, κατά την εφαρμογή αυτής της διατάξεως, όπως αυτή εκτέθηκε το 1994 στο κεφάλαιο B 12 της *Vreemdelingen-circulaire* (στο εξής: εγκύκλιος περί αλλοδαπών), οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν λαμβάνουν άδεια διαμονής παρά μόνον αν η παρουσία τους στο εθνικό έδαφος μπορεί να εξυπηρετήσει ουσιώδες συμφέρον οικονομικής φύσεως ή αν επιτακτικοί ανθρωπιστικοί λόγοι ή υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες επιβάλλουν τη χορήγηση τέτοιας άδειας.

- 14 Εξάλλου, κατ' εφαρμογήν του κεφαλαίου Β 12, σημείο 4.2.3, της εγκυκλίου περί αλλοδαπών, οι υπήκοοι μας από τις τρίτες χώρες με τις οποίες οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους έχουν συνάψει συμφωνία συνδέσεως, όπως η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Τσεχική Δημοκρατία, πρέπει, προκειμένου να τους επιτραπεί η εγκατάσταση στις Κάτω Χώρες, βάσει αυτών των συμφωνιών, υπό την ιδιότητα του μη μισθωτού:
- α) να πληρούν τις προϋποθέσεις που ισχύουν για την αναγνώριση της ιδιότητας του μη μισθωτού, καθώς και τις ειδικές προϋποθέσεις που ισχύουν για την άσκηση αυτής της δραστηριότητας,
 - β) να διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους και
 - γ) να μην αποτελούν κίνδυνο για την κοινή ηρεμία, τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια.
- 15 Κατά την εγκύκλιο περί αλλοδαπών, πρέπει να απορρίπτεται αίτηση εγκαταστάσεως αν η δραστηριότητα την οποία σκοπεύει να ασκήσει ο αιτών, ασκείται κατά κανόνα από μισθωτούς. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει έγγραφα που να έχουν κατά κανόνα εκδοθεί από ανεξάρτητα πρόσωπα ή υπηρεσίες και να περιγράφουν τα καθήκοντα που πρόκειται να ασκήσει, όπως εγγραφή στα μητρώα του εμπορικού επιμελητηρίου ή στα μητρώα επαγγελματικής οργανώσεως, πιστοποιητικό της φορολογικής υπηρεσίας που να βεβαιώνει ότι υπόκειται στον φόρο προστιθεμένης αξίας, αντίγραφο συμβάσεως αγοράς ή μισθώσεως ακινήτων χρησιμοποιούμενων για επαγγελματικούς σκοπούς ή λογιστικά βιβλία τηρούμενα από ένα λογιστή ή γραφείο διαχειρίσεως. Αν υπάρχουν υποψίες για «κατασκευασμένη περίπτωση», πρέπει, επίσης, να υποβάλλεται αίτηση αναγνωρίσεως της ιδιότητας του μη μισθωτού στο Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων, το οποίο εξετάζει αν ο αιτών έχει την πρόθεση να ασκήσει πράγματι μη μισθωτή δραστηριότητα.

Η διαφορά στην κύρια δίκη

- 16 Οι Jany, Szebietowska, Padevetova, Zacalova, Hrubcinova και Überlackerova δηλώνουν ότι εγκαταστάθηκαν στις Κάτω Χώρες σε διαφορετικές ημερομηνίες, κατά την περίοδο μεταξύ Μαΐου 1993 και Οκτωβρίου 1996, βάσει του νόμου περί αλλοδαπών. Εργάζονται όλες στο Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες) ως «ιερόδουλες σε βιτρίνα».
- 17 Από την απόφαση παραπομπής προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:
- η Jany καταβάλλει μίσθωμα στον κύριο του χώρου στον οποίο ασκεί τη δραστηριότητά της. Το καθαρό εισόδημα της Jany ανέρχεται σε περίπου 1 500 έως 1 800 ολλανδικά φιορίνια (NLG) ανά μήνα. Χρησιμοποιεί λογιστή ο οποίος συντάσσει για λογαριασμό της τη φορολογική της δήλωση·
 - η Szebietowska ασκεί τη δραστηριότητά της τρεις ή τέσσερις φορές την εβδομάδα σε χώρο τον οποίο μισθώνει. Το καθαρό της εισόδημα ανέρχεται σε περίπου 1 500 έως 1 800 NLG ανά μήνα. Το 1997, ο λογιστής της συνέταξε την πρώτη της φορολογική δήλωση·
 - η Padevetova υπέβαλε δικαιολογητικά για τα κέρδη και τις δαπάνες της, για το οικονομικό έτος 1997, τα οποία συγκέντρωσε ο λογιστής της·
 - η Hrubcinova καταβάλλει μίσθωμα στον κύριο του χώρου στον οποίο ασκεί τη δραστηριότητά της. Ο λογιστής της μεριμνά για την τήρηση των φορολογικών της υποχρεώσεων. Μεταβαίνει στην Τσεχική Δημοκρατία δύο ή τρεις φορές ετησίως·

- η Überlackerova καταβάλλει μίσθωμα στον κύριο του χώρου στον οποίο ασκεί τη δραστηριότητά της. Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλε στη φορολογική αρχή ο λογιστής της, ο ετήσιος κύκλος εργασιών της ανέρχεται σε 35 000 NLG. Δεδομένου ότι εργάζεται στο Άμστερνταμ δέκα ημέρες ανά μήνα, διαμένοντας το υπόλοιπο διάστημα στην Τσεχική Δημοκρατία, οι ολλανδικές αρχές εκφράζουν αμφιβολία ως προς το αν πράγματι κατοικεί στις Κάτω Χώρες.

18 Οι έξι προσφεύγουσες στην κύρια δίκη υπέβαλαν στον προϊστάμενο του αστυνομικού σώματος του Άμστερνταμ-Amstelland αιτήσεις για χορήγηση άδειας διαμονής προκειμένου να εργαστούν ως μη μισθωτές ιερόδουλες, τούτο δε «για επιτακτικούς λόγους ανθρωπιστικής φύσεως». Ο Υπουργός Δικαιοσύνης απέρριψε τις αιτήσεις αυτές. Κατόπιν αυτού οι προσφεύγουσες στην κύρια δίκη υπέβαλαν διοικητικές ενστάσεις κατά των αποφάσεων αυτών, οι οποίες επίσης απορρίφθηκαν ως αβάσιμες, με αποφάσεις της 6ης Φεβρουαρίου 1997, με το αιτιολογικό ότι ο εταιρισμός συνιστά απαγορευμένη δραστηριότητα ή, τουλάχιστον, δεν συνιστά κοινωνικώς αποδεκτή μορφή εργασίας και ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ως κανονική εργασία ούτε ως ελεύθερο επάγγελμα.

19 Με αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 1997, το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage έκρινε βάσιμες τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά των αποφάσεων του Υπουργού Δικαιοσύνης, της 6ης Φεβρουαρίου 1997, και ακύρωσε τις αποφάσεις αυτές για έλλειψη αιτιολογίας. Υπογράμμισε, σχετικώς, ότι το 1988 ο Υπουργός Δικαιοσύνης χορήγησε σε ιερόδουλη ιταλικής ιθαγένειας άδεια διαμονής προκειμένου αυτή να μπορέσει να εργασθεί, αναγνωρίζοντας, με τον τρόπο αυτό, ότι ο εταιρισμός συνιστά οικονομική δραστηριότητα. Εξάλλου, κατά το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, δεν ευσταθεί η επιχειρηματολογία των ακυρωθεισών αποφάσεων, κατά την οποία η έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων [που ασκούν πρόσωπα] ως μη μισθωτοί», όπως αυτή χρησιμοποιείται στις Συμφωνίες Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο με την έκφραση «μη μισθωτές δραστηριότητες» του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 43 ΕΚ).

20 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο με τις αποφάσεις του της 1ης Ιουλίου 1997 έκρινε ότι οι προσφεύγουσες στην κύρια δίκη δεν μπορούν να επικαλεστούν το άμεσο

αποτέλεσμα των άρθρων 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας ή 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας. Έκρινε ότι οι απαντήσεις στα ζητήματα που έθεσαν σχετικώς οι προσφεύγουσες στην κύρια δίκη δεν εγείρουν καμία εύλογη αμφιβολία, έτσι ώστε να παρέλκει η προδικαστική υποβολή τους στο Δικαστήριο.

- 21 Εξάλλου, με τις ίδιες αποφάσεις, το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage σημείωσε παρεμπιπτόντως ότι ορισμένες μορφές εταιρισμού, όπως ο εταιρισμός σε βιτρίνα και ο εταιρισμός σε δρόμο, επιτρέπονται στις Κάτω Χώρες, αποτελούν μάλιστα αντικείμενο ρυθμίσεων σε επίπεδο οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, οι οποίες καθορίζουν τις σχετικές «πιάτσες».
- 22 Με αποφάσεις της 12ης και 23ης Ιουνίου, της 3ης και 9ης Ιουλίου 1998, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, μετά από νέα εξέταση των διοικητικών ενστάσεων των προσφευγουσών στην κύρια δίκη, τις απέρριψε όλες ως αβάσιμες.
- 23 Οι προσφυγές που άσκησαν οι προσφεύγουσες στην κύρια δίκη ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου έχουν ως αντικείμενο την ακύρωση των νέων αυτών αποφάσεων του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

- 24 Κρίνοντας ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η επίλυση της διαφοράς απαιτούσε ερμηνεία των Συμφωνιών Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-

Τσεχικής Δημοκρατίας, το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα πέντε προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Μπορούν οι Πολωνοί και οι Τσέχοι υπήκοοι να επικαλεστούν ευθέως τις Συμφωνίες κατά την έννοια ότι μπορούν να προβάλουν έναντι κράτους μέλους το γεγονός ότι από το οριζόμενο στο άρθρο 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και στο άρθρο 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία δικαίωμα προσβάσεως στις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούν πρόσωπα ως μη μισθωτοί και ασκήσεως των δραστηριοτήτων αυτών, καθώς και από το δικαίωμα συστάσεως και διοικήσεως επιχειρήσεων, αντλούν το δικαίωμα λήψεως άδειας εργασίας και παραμονής, ανεξαρτήτως της πολιτικής που ακολουθείται στο σημείο αυτό από το σχετικό κράτος μέλος;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό: αρύεται κράτος μέλος από τα άρθρα 58 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 59 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία τη διακριτική εξουσία να εξαρτήσει το δικαίωμα λήψεως άδειας εργασίας και παραμονής από περαιτέρω προϋποθέσεις, όπως τις προϋποθέσεις που ανάγονται στην ακολουθούμενη από τις Κάτω Χώρες πολιτική, μεταξύ των οποίων την προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός πρέπει να διαθέτει μέσω της ασκήσεως επιχειρηματικής δραστηριότητας επαρκή μέσα συντηρήσεως [δηλαδή κατά το κεφάλαιο Α 4, σημείο 4.2.1, της εγκυκλίου περί αλλοδαπών του 1994: καθαρό εισόδημα τουλάχιστον ίσο με το κατώτατο όριο συντηρήσεως υπό την έννοια του Algemene Bijstandswet (γενικού νόμου περί κοινωνικής αρωγής)];
- 3) Επιτρέπουν τα άρθρα 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία να μην περιληφθεί ο εταιρισμός στις “οικονομικές δραστηριότητες [που ασκούν πρόσωπα] ως μη μισθωτοί”, καθότι ο εταιρισμός δεν εμπίπτει, για λόγους προστασίας των ηθών, στα άρθρα 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία, είναι απαγορευμένος στις (περισσότερες) συνδεδεμένες χώρες και δημιουργεί δυσχερές δυνάμενα να ελεγχθούν προβλήματα όσον αφορά την επαγγελματική ελευθερία και την αυτοτέλεια των ιεροδοϋλων;
- 4) Επιτρέπουν το άρθρο 43 ΕΚ (παλαιό άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ) και τα άρθρα 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική

Δημοκρατία να γίνει μεταξύ των περιεχομένων αντιστοίχως στα άρθρα αυτά εννοιών “μη μισθωτές δραστηριότητες” και “οικονομικές δραστηριότητες [που ασκούν πρόσωπα] ως μη μισθωτοί” τέτοια διαφοροποίηση ώστε οι αυτοτελώς ασκούμενες δραστηριότητες ιεροδούλου να υπάγονται μεν στην έννοια του άρθρου 43 ΕΚ (παλαιού άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΚ), αλλά όχι στην έννοια του πιο πάνω άρθρου των Συμφωνιών;

5) Αν στο προηγούμενο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι επιτρέπεται η εν λόγω διαφοροποίηση:

α) Συμβιβάζεται με το άρθρο 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία και με τη σκοπούμενη από τη διάταξη αυτή ελευθερία εγκαταστάσεως το να επιβληθούν στον μη μισθωτό, τον οποίο αφορά η παράγραφος 3 της διατάξεως αυτής, συγκεκριμένες ελάχιστες προϋποθέσεις σχετικά με την έκταση των δραστηριοτήτων καθώς και περιορισμοί όπως:

— ο επιχειρηματίας πρέπει να εισφέρει ειδικευμένη εργασία,

— πρέπει να υφίσταται επιχειρηματικό σχέδιο,

— ο επιχειρηματίας πρέπει να ασχολείται (και) με τη διοίκηση της επιχειρήσεως και όχι (αποκλειστικώς) με εκτελεστικές (παραγωγικές) δραστηριότητες,

— ο επιχειρηματίας πρέπει να φροντίζει για τη συνεχή λειτουργία της επιχείρησης, πράγμα που συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι ο επιχειρηματίας πρέπει να έχει την κύρια διαμονή του στις Κάτω Χώρες,

— πρέπει να έχουν γίνει επενδύσεις και να έχουν ληφθεί μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις;

β) Επιτρέπει το άρθρο 44 της Συμφωνίας με την Πολωνία και 45 της Συμφωνίας με την Τσεχική Δημοκρατία να μη θεωρηθεί ως μη μισθωτός ο εξαρτημένος και χρεωμένος από εκείνον που τον προσέλαβε και/ή τον έθεσε σε εργασία, ακόμη και όταν είναι βέβαιο ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για ύπαρξη σχέσεως μισθωτής εργασίας παρεχόμενης από το πρώτο προς το δεύτερο των προσώπων αυτών, καθόσον με τις λέξεις “ως μη μισθωτοί” της παραγράφου 4 της πιο πάνω διατάξεως των Συμφωνιών επιδιώκεται να εμποδιστεί αυτό;»

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

25 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι στις 27 Σεπτεμβρίου 2001, το Δικαστήριο εξέδωσε τις αποφάσεις C-63/99, Gloszczuk (Συλλογή, 2001 σ. I-6369), και C-257/99, Barkoci και Malik (Συλλογή 2001, σ. I-6557), οι οποίες, εν μέρει, αφορούσαν ερωτήματα ανάλογα με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα που ανέκυψαν στην υπόθεση της κύριας δίκης.

26 Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, περί άμεσου αποτελέσματος και εκτάσεως των άρθρων 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, τονίζεται ότι, στο σημείο 1 του διατακτικού των προαναφερθεισών αποφάσεων Gloszczuk και Barkoci και Malik, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι διατάξεις αυτές έχουν την έννοια ότι θεσπίζουν, στους αντίστοιχους τομείς εφαρμογής των δύο Συμφωνιών, συγκεκριμένη και ανεπιφύλακτη αρχή η οποία μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά, ώστε να εφαρμοστεί από τον εθνικό δικαστή, και είναι, επομένως, ικανή να διέπει τη νομική κατάσταση των ιδιωτών. Επομένως, το άμεσο αποτέλεσμα που πρέπει να αναγνωριστεί στη διάταξη αυτή συνεπάγεται ότι οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που την επικαλούνται μπορούν να την προβάλλουν ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους υποδοχής, παρά το ότι οι αρχές του κράτους αυτού είναι αρμόδιες να εφαρμόσουν στους εν λόγω υπηκόους την εθνική νομοθεσία

σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση βάσει του άρθρου 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.

- 27 Στο σημείο 2 του διατακτικού των προαναφερθεισών αποφάσεων Gloszczuk και Barkoci και Malik, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι το δικαίωμα εγκατάστασας, όπως ορίζεται στα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, συνεπάγεται ότι παρέχονται συνακόλουθα δικαίωμα εισόδου και δικαίωμα παραμονής στους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους που επιθυμούν να αναλάβουν και να ασκήσουν βιομηχανικές, εμπορικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών σε κράτος μέλος. Εντούτοις, από τα άρθρα 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, προκύπτει ότι αυτά τα δικαιώματα εισόδου και παραμονής δεν είναι απόλυτα, καθότι η άσκησή τους μπορεί να περιοριστεί ενδεχομένως από τις διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση Πολωνών και Τσέχων, αντιστοίχως, στην επικράτειά του.

- 28 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

- Τα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας έχουν την έννοια ότι θεσπίζουν, στους αντίστοιχους τομείς εφαρμογής των δύο Συμφωνιών, συγκεκριμένη και ανεπιφύλακτη αρχή, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά, ώστε να εφαρμοστεί από τον εθνικό δικαστή, και είναι, επομένως, ικανή να διέπει τη νομική κατάσταση των ιδιωτών.

Το άμεσο αποτέλεσμα που πρέπει να αναγνωριστεί στις εν λόγω διατάξεις συνεπάγεται ότι οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που τις επικαλούνται έχουν το

δικαίωμα να τις προβάλλουν ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους υποδοχής, παρά το ότι οι αρχές του κράτους αυτού είναι αρμόδιες να εφαρμόσουν στους εν λόγω υπηκόους την εθνική νομοθεσία σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση στην εθνική επικράτεια βάσει των άρθρων 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.

- Το δικαίωμα εγκαταστάσεως, όπως ορίζεται στα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, συνεπάγεται ότι παρέχονται συνακόλουθα δικαίωμα εισόδου και δικαίωμα παραμονής στους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους που επιθυμούν να αναλάβουν και να ασκήσουν βιομηχανικές, εμπορικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών σε κράτος μέλος.

Εντούτοις, από τα άρθρα 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, προκύπτει ότι αυτά τα δικαιώματα εισόδου και παραμονής δεν είναι απόλυτα, καθότι η άσκησή τους μπορεί να περιοριστεί ενδεχομένως από τις διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση Πολωνών και Τσέχων υπηκόων, αντιστοίχως, στην επικράτειά του.

- 29 Ως προς το δεύτερο ερώτημα, το οποίο αναφέρεται στο συμβιβαστό των περιορισμών του δικαιώματος εγκαταστάσεως που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής περί μεταναστεύσεως, ιδίως η απαίτηση επαρκών οικονομικών πόρων, με τη ρητή προϋπόθεση που προβλέπουν τα άρθρα 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, υπενθυμίζεται ότι, στο σημείο 3 του διατακτικού των προαναφερθεισών αποφάσεων Gloszczuk και Barkoci και Malik, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 44, παράγραφος 3, και 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, αφενός, και οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 45, παράγραφος 3, και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημο-

κρατίας, αφετέρου, δεν αποκλείουν, κατ' αρχήν, σύστημα προηγουμένου ελέγχου που εξαρτά τη χορήγηση άδειας εισόδου και διαμονής από τις αρμόδιες περί αλλοδαπών αρχές από την προϋπόθεση ότι ο αιτών αποδεικνύει ότι έχει πραγματικά την πρόθεση να αναλάβει μη μισθωτή δραστηριότητα, χωρίς ταυτόχρονη άσκηση μισθωτής εργασίας ή τη συνδρομή δημοσίου ταμείου, και ότι διαθέτει εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους και εύλογες πιθανότητες επιτυχίας.

30 Απαιτήσεις ουσίας, όπως αυτές που προβλέπονται στο κεφάλαιο Β 12, σημείο 4.2.3, της εγκυκλίου περί αλλοδαπών, ιδίως η απαίτηση οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο κράτος μέλος υποδοχής να έχουν εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της συγκεκριμένης μη μισθωτής δραστηριότητας, αποβλέπουν, ακριβώς, στο να παράσχουν τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους να προβούν σε έναν τέτοιο έλεγχο, είναι δε κατάλληλες να διασφαλίσουν την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού.

31 Συνεπώς στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 44, παράγραφος 3, και 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, αφενός, και οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 45, παράγραφος 3, και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, αφετέρου, δεν αποκλείουν, κατ' αρχήν, σύστημα προηγουμένου ελέγχου το οποίο εξαρτά τη χορήγηση άδειας εισόδου και διαμονής από τις αρμόδιες περί αλλοδαπών αρχές από την προϋπόθεση ότι ο αιτών αποδεικνύει ότι έχει πραγματικά την πρόθεση να αναλάβει μη μισθωτή δραστηριότητα, χωρίς ταυτόχρονη άσκηση μισθωτής εργασίας ή τη συνδρομή δημοσίου ταμείου, και ότι διαθέτει εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της εν λόγω μη μισθωτής δραστηριότητας και εύλογες πιθανότητες επιτυχίας.

Απαιτήσεις ουσίας, όπως αυτές που προβλέπονται στο κεφάλαιο Β 12, σημείο 4.2.3, της εγκυκλίου περί αλλοδαπών, ιδίως η απαίτηση οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο κράτος μέλος υποδοχής να έχουν εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της συγκεκριμένης μη μισθωτής δραστηριότητας, αποβλέπουν, ακριβώς, στο να παράσχουν τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους να προβούν σε έναν τέτοιο έλεγχο, είναι δε κατάλληλες να διασφαλίσουν την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 32 Με το τέταρτο ερώτημά του, το οποίο πρέπει να εξετασθεί πριν από το τρίτο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς αν τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας έχουν την έννοια ότι η έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων [που ασκούν πρόσωπα] ως μη μισθωτοί» που χρησιμοποιείται στις ανωτέρω διατάξεις έχει διαφορετική σημασία και περιεχόμενο από την έννοια των «μη μισθωτών δραστηριοτήτων» του άρθρου 52 της Συνθήκης, ώστε η δραστηριότητα του εταιρισμού, η οποία ασκείται ως μη μισθωτή δραστηριότητα, να εμπίπτει στη δεύτερη διάταξη όχι όμως στην πρώτη.
- 33 Πρέπει να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η παροχή έμμοθης εργασίας ή η παροχή αμειβομένων υπηρεσιών πρέπει να θεωρείται ως οικονομική δραστηριότητα υπό την έννοια του άρθρου 2 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 2 ΕΚ), υπό τον όρο ότι οι ασκούμενες δραστηριότητες να είναι πραγματικές και γνήσιες και όχι τέτοιας φύσεως ώστε να εμφανίζονται ως καθαρώς περιθωριακές και επουσιώδεις (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Απριλίου 2000, C-51/96 και C-191/97, *Deliège*, Συλλογή 2000, σ. I-2549, σκέψεις 53 και 54).
- 34 Δεδομένου ότι το ουσιώδες χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας κατά την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 39 ΕΚ) είναι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο παρέχει κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς άλλο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνση αυτού του τελευταίου, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως μη μισθωτή δραστηριότητα, κατά την έννοια του άρθρου 52 της Συνθήκης, η δραστηριότητα που δεν ασκείται στο πλαίσιο σχέσεως εξαρτήσεως (βλ. απόφαση της 27ης Ιουνίου 1996, C-107/94, *Asscher*, Συλλογή 1996, σ. I-3089, σκέψεις 25 και 26).
- 35 Όσον αφορά την ερμηνεία των άρθρων 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, πρέπει να

τονιστεί ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, μια διεθνής συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται όχι μόνο βάσει του γράμματός της, αλλά και ενόψει των σκοπών της. Το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης περί δικαίου των συνθηκών, της 23ης Μαΐου 1969, διευκρινίζει, συναφώς, ότι οι συνθήκες πρέπει να ερμηνεύονται με καλή πίστη, σύμφωνα με τη συνήθη έννοια των όρων τους, λαμβανομένων υπόψη των συμφραζομένων και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού τους (βλ., σχετικώς, ιδίως τη γνωμοδότηση 1/91, της 14ης Δεκεμβρίου 1991, Συλλογή 1991, σ. I-6079, σκέψη 14, και τις αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 1993, C-312/91, *Metalsa*, Συλλογή 1993, σ. I-3751, σκέψη 12, και της 2ας Μαρτίου 1999, C-416/96, *Eddline El-Yassini*, Συλλογή 1999, σ. I-1209, σκέψη 47).

- 36 Όσον αφορά τη Συμφωνία Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική της σκέψη, καθώς και με το άρθρο της 1, παράγραφος 2, η εν λόγω Συμφωνία έχει ως σκοπό τη σύσταση συνδέσεως με στόχο να προωθήσει την επέκταση του εμπορίου και των αρμονικών οικονομικών σχέσεων μεταξύ των μερών και να ευνοήσει έτσι τη δυναμική οικονομική ανάπτυξη και ευημερία στη Δημοκρατία της Πολωνίας, προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη της στις Κοινότητες. Εξάλλου, ανάλογος είναι ο σκοπός της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, όπως προκύπτει από τη δέκατη όγδοη αιτιολογική της σκέψη και από το άρθρο της 1, παράγραφος 2.
- 37 Ουδόλως προκύπτει από το πλαίσιο και τον σκοπό των Συμφωνιών Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας ότι θέλησαν να προσδώσουν στην έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων [που ασκούν πρόσωπα] ως μη μισθωτοί» σημασία διαφορετική από την αρχική σημασία της, η οποία υποδηλώνει οικονομικές δραστηριότητες ασκούμενες εκτός πλαισίου οποιασδήποτε σχέσεως εξαρτήσεως, όσον αφορά τους όρους εργασίας και αμοιβής και υπό τη δική του ευθύνη.
- 38 Συνεπώς, καμία διαφορά σημασίας δεν μπορεί να επισημανθεί μεταξύ της έννοιας «μη μισθωτές δραστηριότητες» του άρθρου 52 της Συνθήκης και της έννοιας «οικονομικές δραστηριότητες [που ασκεί πρόσωπο] ως μη μισθωτός» των άρθρων 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.

- 39 Εξάλλου, από τις συμφωνίες αυτές δεν προκύπτει καμία ένδειξη ότι τα συμβαλλόμενα μέρη είχαν την πρόθεση να περιορίσουν σε μία ή περισσότερες κατηγορίες μη μισθωτών δραστηριοτήτων την ελευθερία εγκαταστάσεως που παρέχουν στους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους.
- 40 Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρεί το γεγονός ότι, στις σκέψεις 52 της προαναφερθείσας αποφάσεως Gloszczuk και 55 της προαναφερθείσας αποφάσεως Barkoci και Malik, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ερμηνεία του άρθρου 52 της Συνθήκης, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να επεκταθεί, αντιστοίχως, στα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.
- 41 Πράγματι, στις σκέψεις 47 έως 53 της προαναφερθείσας αποφάσεως Gloszczuk και 50 έως 56 της προαναφερθείσας αποφάσεως Barkoci και Malik, το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα του συμβιβασμού των περιορισμών που επιβλήθηκαν στην άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως με την περί αλλοδαπών νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής, και όχι το ζήτημα της ερμηνείας της έννοιας των «οικονομικών δραστηριοτήτων [που ασκεί πρόσωπο] ως μη μισθωτός», που περιέχεται στις ανωτέρω Συμφωνίες Συνδέσεως. Το Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα κατά το οποίο, εφόσον το παρεχόμενο από τις εν λόγω συμφωνίες δικαίωμα εγκαταστάσεως είναι ισοδύναμο του δικαιώματος εγκαταστάσεως που παρέχει το άρθρο 52 της Συνθήκης, η εφαρμογή από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής των κανόνων της εθνικής νομοθεσίας περί αλλοδαπών κατά τους οποίους απαιτείται άδεια εισόδου ή διαμονής για τους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους στερεί πρακτικής αποτελεσματικότητας τα δικαιώματα που αναγνωρίζουν, αντιστοίχως, στους εν λόγω υπηκόους τα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.
- 42 Συνεπώς, αντί να προβεί σε διάκριση μεταξύ της έννοιας των «οικονομικών δραστηριοτήτων [που ασκεί πρόσωπο] ως μη μισθωτός» των άρθρων 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας και της έννοιας των «μη μισθωτών δραστηριοτήτων» του άρθρου 52 της Συνθήκης, η ανάλυση στην οποία προέβη το Δικαστήριο στις προαναφερθείσες αποφάσεις Gloszczuk και Barkoci και Malik στηριζόταν σωπηρώς στην προϋπόθεση ότι οι έννοιες αυτές έχουν την ίδια σημασία και το ίδιο περιεχόμενο.

- 43 Εξάλλου, προκειμένου να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο τέταρτο ερώτημα, επιβάλλεται να εξεταστεί, επίσης, αν ο ασκούμενος ως μη μισθωτή δραστηριότητα εταιρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια των άρθρων 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας. Η Ολλανδική και η Βελγική Κυβέρνηση το αμφισβητούν. Αντιθέτως, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι ο εταιρισμός συνιστά, προφανώς, δραστηριότητα εμπορικού χαρακτήρα.
- 44 Επιβάλλεται σχετικώς η διαπίστωση ότι, κατά τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που τίθεται με την παράγραφο 3 των εν λόγω άρθρων αφορά το δικαίωμα προσβάσεως σε οικονομικές δραστηριότητες και ασκήσεώς τους εκ μέρους μη μισθωτών, καθώς και το δικαίωμα συστάσεως και διοικήσεως εταιριών.
- 45 Τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο γ', της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο γ', της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων/Τσεχικής Δημοκρατίας ορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες ως «βιομηχανικές, εμπορικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες, καθώς και δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών».
- 46 Εντούτοις, πλην των διατυπώσεων στην ισπανική και γαλλική γλώσσα, οι διατυπώσεις των διατάξεων αυτών σε όλες τις άλλες γλώσσες, περιλαμβανομένων των διατυπώσεων στην πολωνική και τσεχική γλώσσα, προσθέτουν στον ορισμό που δόθηκε προηγουμένως όρους που σημαίνουν «ιδίως», «μεταξύ άλλων» ή «ειδικώς», πράγμα που εκφράζει αναμφισβήτητη πρόθεση των συμβαλλομένων μερών να μη περιορίσουν την έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων» μόνο στις παρατιθέμενες δραστηριότητες.
- 47 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η διατύπωση σε μια γλώσσα διατάξεως του κοινοτικού δικαίου η οποία έχει διατυπωθεί σε πολλές γλώσσες δεν μπορεί μόνη της να ληφθεί υπόψη έναντι όλων των άλλων γλωσσικών διατυπώσεων, καθόσον η

ενιαία εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων επιβάλλει να ερμηνεύονται σε σχέση τόσο με την πραγματική βούληση του συντάκτη τους όσο και με τον σκοπό που αυτός επεδίωκε, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των διατυπώσεων σε όλες τις κοινοτικές γλώσσες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1969, 29/69, Stauder, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 147, σκέψη 3, και της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 15). Το ίδιο συμπέρασμα επιβάλλεται όταν, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δύο γλωσσικές αποδόσεις διαφέρουν από όλες τις υπόλοιπες, κατά μείζονα λόγο διότι, κατά τα άρθρα 120 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 122, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, οι εν λόγω συμφωνίες είναι εξίσου αυθεντικές σε κάθε μία από τις γλώσσες στις οποίες έχουν συνταχθεί.

- 48 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, χωρίς να απαιτείται να εξετασθεί αν ο εταιρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως εμπορική δραστηριότητα, όπως υποστηρίζει η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, αρκεί η διαπίστωση ότι συνιστά δραστηριότητα στο πλαίσιο της οποίας χωρεί, εξ επαχθούς αιτίας, ικανοποίηση αιτήματος του πελάτη, χωρίς παραγωγή ή εκχώρηση ενσωμάτων αγαθών.
- 49 Συνεπώς, ο εταιρισμός συνιστά επ' αμοιβή παροχή υπηρεσιών, η οποία, όπως προκύπτει από τη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, εμπίπτει στην έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων».
- 50 Εκ των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας έχουν την έννοια ότι ο όρος «οικονομικές δραστηριότητες [που ασκεί πρόσωπο] ως μη μισθωτός» που χρησιμοποιείται στις εν λόγω διατάξεις έχει την ίδια έννοια και το ίδιο περιεχόμενο με τον όρο «μη μισθωτές δραστηριότητες» του άρθρου 52 της Συνθήκης.
- Η δραστηριότητα του εταιρισμού, ασκούμενη ως μη μισθωτή δραστηριότητα, μπορεί να θεωρηθεί υπηρεσία παρεχόμενη έναντι αμοιβής και, κατά συνέπεια, εμπίπτει στις δύο αυτές έννοιες.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 51 Με το τρίτο του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς αν τα άρθρα 44 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ο εταιρισμός δεν εμπίπτει στις εν λόγω διατάξεις, διότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως οικονομική δραστηριότητα ασκούμενη από μη μισθωτό, όπως αυτή ορίζεται στις εν λόγω διατάξεις:
- λόγω του παράνομου χαρακτήρα της,
 - για λόγους δημόσιας ηθικής και
 - επειδή είναι δύσκολο να ελεγχθεί αν τα πρόσωπα που ασκούν τη δραστηριότητα αυτή διαθέτουν ελευθερία δράσεως και αν, κατά συνέπεια, δεν συνδέονται, στην πράξη, με συγκεκριμένες σχέσεις μισθωτής εργασίας.
- 52 Κατά την άποψη της Επιτροπής το τρίτο ερώτημα στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση. Πράγματι, στα περισσότερα κράτη μέλη ο εταιρισμός αυτός καθεαυτός δεν απαγορεύεται, οι δε απαγορεύσεις αφορούν μάλλον παράπλευρα φαινόμενα όπως η άγρα πελατών, η εμπορία γυναικών, η έκδοση ανηλίκων και η παράνομη διαμονή εργαζομένων.
- 53 Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί υπάρξεως συγκεκριμένης σχέσεως μισθωτής εργασίας, η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα άρθρα 58 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων/Πολωνίας και 59 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημο-

κρατίας επιτρέπουν στο κράτος μέλος υποδοχής να επιβάλλει ουσιαστικές απαιτήσεις βάσει των οποίων να μπορεί να ελεγχθεί αν οι ιερόδουλες που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο έδαφός του είναι πράγματι μη μισθωτές εργαζόμενες και αν διατηρούν την ιδιότητα αυτή μετά την είσοδό τους στο εν λόγω έδαφος.

- 54 Αντιθέτως, η Ολλανδική και η Βελγική Κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι ο εταιρισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα ασκούμενη από μη μισθωτούς, κατά την έννοια των Συμφωνιών Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, διότι δεν είναι δυνατό να καθοριστεί αν μια ιερόδουλη μετανάστευσε οικειοθελώς στο κράτος μέλος υποδοχής ούτε αν ασκεί στο κράτος μέλος αυτό ελεύθερα τις δραστηριότητές της. Πράγματι, καίτοι ο εταιρισμός «δίνει την εντύπωση ότι ασκείται από μη μισθωτούς», διότι η ποινική απαγόρευση της μαστροπείας επιβάλλει την παράνομη οργάνωση των σχέσεων μισθωτής εργασίας, συνήθως οι ιερόδουλες βρίσκονται σε σχέση εξαρτήσεως με έναν μαστροπό.
- 55 Επιβάλλεται κατ' αρχάς να τονιστεί ότι, όπως ήδη διευκρινίστηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, η δραστηριότητα του εταιρισμού εμπίπτει στην έννοια της οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτή χρησιμοποιείται στα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας.
- 56 Όσον αφορά τον ανήθικο χαρακτήρα της δραστηριότητας του εταιρισμού, τον οποίο προβάλλει το αιτούν δικαστήριο, υπενθυμίζεται, επίσης, ότι το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι δεν απόκειται σ' αυτό να υποκαταστήσει τους νομοθέτες των κρατών μελών στα οποία η δραστηριότητα αυτή ασκείται νομίμως (βλ., όσον αφορά την εκούσια διακοπή κησέως, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, Συλλογή 1991, σ. I-4685, σκέψη 20, και, όσον αφορά τις λαχειοφόρες αγορές, απόφαση της 24ης Μαρτίου 1994, C-275/92, Schindler, Συλλογή 1994, σ. I-1039, σκέψη 32).

- 57 Εντούτοις, ο εταιρισμός όχι μόνο δεν απαγορεύεται σε όλα τα κράτη μέλη, αλλά γίνεται ανεκτός και μάλιστα αντικείμενο ρυθμίσεων στα περισσότερα από τα κράτη μέλη, ιδίως στο κράτος μέλος το οποίο αφορά η υπόθεση στην κύρια δίκη.
- 58 Είναι εντούτοις βέβαιο ότι, όπως προκύπτει από τα άρθρα 53 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 54 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, στα οποία δεν αναφέρθηκε με τα ερωτήματά του το αιτούν δικαστήριο, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή των διατάξεων των εν λόγω συμφωνιών περί εγκαταστάσεως, ιδίως για λόγους δημοσίας τάξεως.
- 59 Εντούτοις, όπως ορθώς υπογράμμισαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, προϋπόθεση για την επίκληση της έννοιας της δημοσίας τάξεως εκ μέρους εθνικής αρχής είναι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ύπαρξη πραγματικής και αρκετά σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας (βλ. αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1982, 115/81 και 116/81, Adoui και Cornuaille, Συλλογή 1982, σ. 1665, σκέψη 8, και της 19ης Ιανουαρίου 1999, C-348/96, Calfa, Συλλογή 1999, σ. I-11, σκέψη 21, καθώς και, ως προς την ερμηνεία διατάξεων που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο του καθεστώτος συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-340/97, Nazli, Συλλογή 2000, σ. I-957, σκέψεις 56 έως 61).
- 60 Αν και το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη μια ομοιόμορφη κλίμακα αξιών όσον αφορά την εκτίμηση της συμπεριφοράς που δύναται να θεωρηθεί ως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη, πρέπει, εντούτοις, να αναγνωριστεί ότι δεν δύναται να θεωρηθεί ορισμένη συμπεριφορά ως εμφανίζουσα επαρκή βαθμό σοβαρότητας για να δικαιολογήσει περιορισμούς ως προς την αποδοχή ή τη διαμονή στο έδαφος ενός κράτους μέλους, υπηκόου άλλου κράτους μέλους, στην περίπτωση κατά την οποία το πρώτο κράτος μέλος δεν λαμβάνει, σε σχέση με την ίδια συμπεριφορά και όταν αυτή επιδεικνύεται από τους δικούς του υπηκόους, κατασταλτικά ή άλλα πραγματικά και αποτελεσματικά μέτρα που αποβλέπουν στην καταπολέμηση της συμπεριφοράς αυτής (προαναφερθείσα απόφαση Adoui και Cornuaille, σκέψη 8).

- 61 Συνεπώς, συμπεριφορές που αποδέχεται κράτος μέλος όταν εκπορεύονται από δικούς του υπηκόους δεν μπορούν να θεωρούνται ως πραγματική απειλή για τη δημόσια τάξη στο πλαίσιο των Συμφωνιών Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας. Συνεπώς, η εφαρμογή της παρεκκλίσεως για λόγους δημοσίας τάξεως που προβλέπουν, αντιστοίχως, τα άρθρα 53 και 54 των εν λόγω συμφωνιών εξαρτάται, προκειμένου περί Πολωνών και Τσέχων υπηκόων που επιθυμούν να ασκήσουν τη δραστηριότητα του εταιρισμού στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, από την προϋπόθεση ότι το εν λόγω κράτος μέλος έχει λάβει, επίσης, πραγματικά μέτρα ελέγχου και καταστολής αυτού του τύπου δραστηριοτήτων ασκουμένων από τους δικούς του υπηκόους.
- 62 Αυτή η προϋπόθεση, όμως, δεν συντρέχει στην υπόθεση της κύριας δίκης. Πράγματι, όπως τονίστηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, ο εταιρισμός σε βιτρίνες ή στον δρόμο επιτρέπεται στις Κάτω Χώρες και αποτελεί αντικείμενο ρυθμίσεων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως.
- 63 Με το τρίτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο προβάλλει, επίσης, τις δυσχέρειες ελέγχου των όρων ασκήσεως της δραστηριότητας του εταιρισμού και, κατά συνέπεια, τον κίνδυνο οι διατάξεις των Συμφωνιών Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας περί δικαιώματος εγκαταστάσεως να εφαρμοστούν καταχρηστικώς επί Πολωνών και Τσέχων υπηκόων οι οποίοι, στην πραγματικότητα, επιθυμούν να επιτύχουν, δι' αυτής της οδού, πρόσβαση στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής.
- 64 Διαπιστώνεται, σχετικώς, ότι οι Συμφωνίες Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας δεν παρέχουν στους υπηκόους των συμβαλλομένων μερών δικαίωμα προσβάσεως στην αγορά εργασίας ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους. Εξάλλου, στις συμφωνίες αυτές ρητώς ορίζεται ότι δεν παρέχεται στους μη μισθωτούς εργαζομένους δικαίωμα να ζητήσουν απασχόληση ως μισθωτοί. Όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή, οι ανωτέρω συμφωνίες διαφοροποιούνται, ως προς το σημείο αυτό, από τη Συνθήκη, η οποία παρέχει παράλληλα πολλές θεμελιώδεις ελευθερίες στους υπηκόους των κρατών μελών, όπως τις ελευθερίες ασκήσεως τόσο μισθωτής όσο και μη μισθωτής δραστηριότητας, οπότε, στο πλαίσιο της, δεν έχει τόση σημασία να ελέγχεται λεπτομερώς το καθεστώς του εργαζομένου.

- 65 Δεδομένου ότι τα άρθρα 44, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της Συμφωνίας Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας δεν εφαρμόζονται παρά μόνον επί όσων ασκούν αποκλειστικώς μη μισθωτή δραστηριότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, δεύτερη περίοδος, και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, δεύτερο εδάφιο, αντιστοίχως, των εν λόγω συμφωνιών, επιβάλλεται να διευκρινισθεί αν η σκοπούμενη δραστηριότητα στο κράτος μέλος υποδοχής από όσους καλύπτει η διάταξη αυτή είναι μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις Gloszczuk, σκέψη 57, και Barkoci και Malik, σκέψη 61).
- 66 Ως προς το ζήτημα αυτό, από την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, η οποία διατυπώθηκε στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 44, παράγραφος 3, και 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας, αφενός, και οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 45, παράγραφος 3, και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, αφετέρου, δεν αποκλείουν, κατ' αρχήν, σύστημα προηγούμενου ελέγχου το οποίο εξαρτά τη χορήγηση αδείας εισόδου και διαμονής από τις αρμόδιες περί αλλοδαπών αρχές από την προϋπόθεση ότι ο αιτών αποδεικνύει ότι έχει πράγματι την πρόθεση να ασκήσει δραστηριότητα μη μισθωτού εργαζομένου, χωρίς παράλληλα να ασκεί οποιαδήποτε μισθωτή εργασία, και ότι ουσιαστικές αιτιήσεις, όπως αυτές που προβλέπονται στο κεφάλαιο Β 12, σημείο 4.2.3, της εγκυκλίου περί αλλοδαπών, έχουν ακριβώς ως σκοπό να παράσχουν στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποδοχής τη δυνατότητα να προβαίνουν σε έναν τέτοιο έλεγχο και είναι κατάλληλες για την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού.
- 67 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 137 και 138 των προτάσεών του, οι δυσκολίες στις οποίες πιθανόν να προσκρούσουν οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής κατά τους ελέγχους τους σχετικούς με τους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο κράτος αυτό προκειμένου να ασκήσουν δραστηριότητα εταιρισμού δεν επιτρέπουν στις εν λόγω αρχές να τεκμαίρουν κατά τρόπο οριστικό ότι οποιαδήποτε δραστηριότητα αυτού του τύπου συνεπάγεται την υπαγωγή του ενδιαφερομένου σε συγκεκριμένη σχέση μισθωτής εργασίας και, κατά συνέπεια, να απορρίπτουν αίτηση εγκαταστάσεως για τον λόγο και μόνον ότι η προγραμματιζόμενη δραστηριότητα ασκείται, κατά κανόνα, με σχέση μισθωτής εργασίας.

- 68 Τονίζεται ότι η Ολλανδική Κυβέρνηση δεν θεμελίωσε άλλως το τεκμήριο εξομοιώσεως της καταστάσεως του ασκούντος δραστηριότητα εταιρισμού, του οποίου περιορίζεται η προσωπική και εργασιακή ελευθερία από τον μαστροπό, κατάσταση η οποία ενδεχομένως εμπίπτει στο ποινικό δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής, με σύναψη εκ μέρους αυτού του προσώπου σχέσεως μισθωτής εργασίας.
- 69 Εξάλλου, αυτή η κατ' αρχήν εξομοίωση μεταξύ της σχέσεως υποταγής μεταξύ προσώπων που ασκούν δραστηριότητα εταιρισμού και των μαστροπών τους και της μισθωτής εργασίας, ακόμα και αν στηρίζεται στην εθνική νομοθεσία, θα κατέληγε να εξαιρέσει πλήρως μια οικονομική δραστηριότητα από το σύστημα ελευθερίας εγκαταστάσεως που θεσπίζουν οι Συμφωνίες Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας, καίτοι δεν αμφισβητείται ότι η δραστηριότητα του εταιρισμού μπορεί να ασκηθεί άνευ μεσολαβήσεως μαστροπού. Όπως, όπως, προκύπτει από τη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, ένα τέτοιο αποτέλεσμα δεν συνάδει προς τη βούληση των συμβαλλομένων στις συμφωνίες αυτές μερών.
- 70 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να ελέγχει κατά περίπτωση, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που του προσκομίζονται, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θα του επιτρέψουν να κρίνει ότι ο εταιρισμός ασκείται βάσει σχέσεως μη μισθωτής εργασίας, συγκεκριμένα:
- πέραν οποιασδήποτε σχέσεως υποταγής, όσον αφορά την επιλογή αυτής της δραστηριότητας, τους όρους εργασίας και την αμοιβή,
 - υπό ιδία ευθύνη του ενδιαφερομένου και
 - έναντι αμοιβής που του καταβάλλεται πλήρως και απευθείας.

71 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 44 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Πολωνίας και 45 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κοινοτήτων-Τσεχικής Δημοκρατίας έχουν την έννοια ότι ο εταιρισμός εμπίπτει στις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται από μη μισθωτούς, στις οποίες αναφέρονται οι εν λόγω διατάξεις, εφόσον αποδεικνύεται ότι ασκείται εκ μέρους του παρέχοντος την υπηρεσία:

- πέραν οποιασδήποτε σχέσεως υποταγής, όσον αφορά την επιλογή αυτής της δραστηριότητας, τους όρους εργασίας και την αμοιβή,
- υπό ιδία ευθύνη του ενδιαφερομένου και
- έναντι αμοιβής που του καταβάλλεται πλήρως και απευθείας.

Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώνει κατά περίπτωση, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που του προσκομίζονται, αν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

72 Ενόψει της αρνητικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πέμπτο ερώτημα. Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο δεν ζήτησε απάντηση στο ερώτημα αυτό παρά μόνο στην περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 73 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική, η Βελγική, η Γαλλική, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκρινε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 15ης Ιουλίου 1999 το Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, αποφαίνεται:

- 1) Το άρθρο 44, παράγραφος 3, της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Πολωνίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος των Κοινοτήτων με την απόφαση 93/743/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1993, και το άρθρο 45, παράγραφος 3, της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την εγκαθίδρυση συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Τσεχικής Δημοκρατίας, αφετέρου, συναφθείσας και εγκριθείσας εξ ονόματος των Κοινοτήτων με την απόφαση 94/910/ΕΚΑΧ, ΕΚ,

Ευρατόμ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1994, έχουν την έννοια ότι θεσπίζουν, στους αντίστοιχους τομείς εφαρμογής των δύο Συμφωνιών, συγκεκριμένη και ανεπιφύλακτη αρχή, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά, ώστε να εφαρμοστεί από τον εθνικό δικαστή, και είναι, επομένως, ικανή να διέπει τη νομική κατάσταση των ιδιωτών.

Το άμεσο αποτέλεσμα που πρέπει να αναγνωριστεί στις εν λόγω διατάξεις συνεπάγεται ότι οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που τις επικαλούνται έχουν το δικαίωμα να τις προβάλλουν ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους υποδοχής, παρά το ότι οι αρχές του κράτους αυτού είναι αρμόδιες να εφαρμόσουν στους εν λόγω υπηκόους την εθνική νομοθεσία σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση στην εθνική επικράτεια βάσει των άρθρων 58, παράγραφος 1, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία.

- 2) Το δικαίωμα εγκαταστάσεως, όπως ορίζεται στα άρθρα 44, παράγραφος 3, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας και 45, παράγραφος 3, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία, συνεπάγεται ότι παρέχονται συνακόλουθα δικαίωμα εισόδου και δικαίωμα παραμονής στους Πολωνούς και Τσέχους υπηκόους που επιθυμούν να αναλάβουν και να ασκήσουν βιομηχανικές, εμπορικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών σε κράτος μέλος.

Εντούτοις, από τα άρθρα 58, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας και 59, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία προκύπτει ότι αυτά τα δικαιώματα εισόδου και παραμονής δεν είναι απόλυτα, καθότι η άσκησή τους μπορεί να περιοριστεί ενδεχομένως από τις διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής σχετικά με την είσοδο, την παραμονή και την εγκατάσταση Πολωνών και Τσέχων υπηκόων, αντιστοίχως, στην επικράτειά του.

- 3) Οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 44, παράγραφος 3, και 58, παράγραφος 1, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας, αφενός, και οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 45, παράγραφος 3, και 59, παράγραφος 1, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία, αφετέρου, δεν αποκλείουν, κατ' αρχήν, σύστημα προηγούμενου ελέγχου το οποίο εξαρτά τη χορήγηση αδείας εισόδου και διαμονής από τις αρμόδιες περι αλλοδαπών αρχές από την προϋπόθεση ότι ο αιτών αποδεικνύει ότι έχει πραγματικά την πρόθεση να αναλάβει μη μισθωτή δραστηριότητα, χωρίς ταυτόχρονη άσκηση μισθωτής εργασίας ή τη συνδρομή δημοσίου ταμείου, και ότι διαθέτει εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της εν λόγω μη μισθωτής δραστηριότητας και εύλογες πιθανότητες επιτυχίας.

Απαιτήσεις ουσίας, όπως αυτές που προβλέπονται στο κεφάλαιο B 12, σημείο 4.2.3, της ολλανδικής Vreemdelingen-circulaire (εγκυκλίου περί αλλοδαπών), ιδίως η απαίτηση οι Πολωνοί και Τσέχοι υπήκοοι που επιθυμούν να εγκατασταθούν στο κράτος μέλος υποδοχής να έχουν εξ αρχής επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση της συγκεκριμένης μη μισθωτής δραστηριότητας, αποβλέπουν, ακριβώς, στο να παράσχουν τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους να προβούν σε έναν τέτοιο έλεγχο, είναι δε κατάλληλες να διασφαλίσουν την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού.

- 4) Τα άρθρα 44, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας και 45, παράγραφος 4, στοιχείο α', σημείο i, της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία έχουν την έννοια ότι ο όρος «οικονομικές δραστηριότητες [που ασκεί πρόσωπο] ως μη μισθωτός» που χρησιμοποιείται στις εν λόγω διατάξεις έχει την ίδια έννοια και το ίδιο περιεχόμενο με τον όρο «μη μισθωτές δραστηριότητες» του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 43 ΕΚ)

Η δραστηριότητα του εταιρισμού, ασκούμενη ως μη μισθωτή δραστηριότητα, μπορεί να θεωρηθεί υπηρεσία παρεχόμενη έναντι αμοιβής και, κατά συνέπεια, εμπίπτει στις δύο αυτές έννοιες.

5) Τα άρθρα 44 της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με τη Δημοκρατία της Πολωνίας και 45 της ανωτέρω Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τσεχική Δημοκρατία έχουν την έννοια ότι ο εταιρισμός εμπίπτει στις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται από μη μισθωτούς, στις οποίες αναφέρονται οι εν λόγω διατάξεις, εφόσον αποδεικνύεται ότι ασκείται εκ μέρους του παρέχοντος την υπηρεσία:

— πέραν οποιασδήποτε σχέσεως υποταγής, όσον αφορά την επιλογή αυτής της δραστηριότητας, τους όρους εργασίας και την αμοιβή,

— υπό ιδία ευθύνη του ενδιαφερομένου και

— έναντι αμοιβής που του καταβάλλεται πλήρως και απευθείας.

Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώνει κατά περίπτωση, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που του προσκομίζονται, αν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις.

Rodríguez Iglesias

Jann

Macken

Colneric

Gulmann

Edward

La Pergola

Sevón

Wathelet

Σκουρής

Timmermans

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Νοεμβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias